

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland*, Nederlandstalige uitgave uit 1612

P 118 – 121

(De bijvoegsels van Petrus Montanus zijn nog niet in deze tekst opgenomen en vertaald.)

Beschrijving van Vilvoorde

P 118

Vilvoorde is gelegen op de rivier de Zenne, tussen Brussel en Mechelen. Het ligt even ver van beide steden, namelijk twee mijl. Deze plaats is zeer gunstig gelegen. Er is een redelijk oud en sterk kasteel, opgericht in 1475. Daar worden gewoonlijk de belangrijke gevangenen gehouden, welke de vorst door zijn eigen raad doet berechten zonder dat enig ander inspraak heeft. In dit kasteel worden ook de oorspronkelijke privileges bewaard die door de hertogen aan Brabant of andere gebieden werden verleend. Ook worden er de privileges bewaard die de pausen, de keizers en andere hoge heren verleend hebben aan de hertogen van Brabant. Daarenboven komen ook alle overeenkomsten en voorwaarden die de hertogen met andere vorsten en machtige heren hebben afgesloten. Om deze privileges en geschriften te bewaren is een commissaris aangesteld. Hij wordt de Bewaarder of Tresorier van de Landcharters genoemd. Momenteel is dit Jan van Boissshot, doctor en raadslid van de Geheime Raad.

In deze stad is Dirk van Liesvelt geboren, heer van Hamme. Hij bezit een grote kennis van de Charters en is zeer bekwaam. Omwille van zijn deugd en kennis werd hij benoemd tot raadsheer van de Raad van State en sinds kort tot de hoge functie van kanselier van Brabant.

BIJVOEGSEL

[In 1489 hebben de Brusselaars Vilvoorde met geweld ingenomen en tot op de grond platgebrand. In 1584 trok de prins van Parma met zijn leger naar Vilvoorde. Rond 7 september gaf de stad zich met zekere voorwaarden over, tot schande van zijn bestuurders. Hierdoor werden Brussel en Antwerpen van elkaar afgesneden.]

De ruime regio

Gembloers, gelegen op drie mijl van Namen en een kleine vijf mijl van Nijvel, was vroeger verheven tot graafschap. Maar nu is er een abdij, zodat geen melding meer gemaakt wordt van die waardigheid. Niettemin behoort de huidige abt tot de eerste rang onder de nobelen in de vergadering van de Staten van het land en is het de laatste onder de abten van Brabant. Dit is ter nagedachtenis en opvolging van de eerste stichter, Sint-Guibertus, een heilig edelman. Hij is een heer met zowel wereldlijke als geestelijke macht. Het is een grote en voortreffelijke abdij met grote prachtige gebouwen, gesticht ten tijde van paus Stefanus VII. Platina¹ (in: *vita Step. Papae*) zegt hiervan:

“Ook ik zal de verdienste toeschrijven aan de paus dat Sint-Guibertus, een edele prins uit Lotharingen, op eigen kosten een zeer groot klooster heeft gebouwd op korte tijd.” In deze abdij bevindt zich een beroemde bibliotheek met handschriften die nog nooit gedrukt zijn en door Erasmus dikwijls werden geraadpleegd. Deze vermeldt dit in zijn boeken. Hier werkten veel hooggeleerde en vermaarde kloosterlingen. Bovenal was er Sigebert van Gembloers, een belangrijke geschiedschrijver en schrijver van andere mooie werken.

P 119

Jodogne of Geldenaken ligt aan een riviertje, de Gete. Het ligt op vier mijl van Gembloers. Daar is een zeer oud kasteel. Naar verluidt is de lucht hier zeer gezond en daarom hebben de hertogen van Brabant hun kinderen hier laten opvoeden.

Hannuit ligt op ruim twee mijl van Geldenaken in een zeer mooi en vruchtbaar gebied. Het is een zeer oude stad, die naar verluidt vroeger het graafschap Dabor heette. Tot op vandaag gebruikt men nog steeds de van hier afkomstige maateenheid, 'dabor' genoemd.

Landen ligt even ver van Tienen als van Hannuit, namelijk twee mijl. Sommigen zeggen dat ze de alleroudste stad is van Brabant. Jean Lemaire schrijft dat zij gesticht werd door Lando, hertog van Tongeren en van Brabant. Dit gebeurde ten tijde van Childerik, koning der Franken. Maar het is zeer verwonderlijk dat het eerste beroep in rechtszaken in 's Hertogenbosch plaatsvindt, eerder dan in Leuven of Tienen, vermits deze stad zo ver van 's Hertogenbosch ligt. Nabij Landen ligt het mooie dorp Hoegaarden, waar zeer goed bier gebrouwen wordt. Dit bier is zeer bekend als

¹ Bartolomeo Sacchi

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Vilvoorde, p. 118-121

uitstekende drank en is verspreid over heel het land. Nabij Hoegaarden bevindt zich het dorp Steps, zeer beroemd omwille van de grote veldslag die daar werd uitgevochten in 1223², tussen de Brabanders en de Luikenaars. De Brabanders leden een zeer grote nederlaag, waarbij vele doden vielen en meer dan drieduizend gevangenen werden genomen. De Luikenaars hebben hun victorietocht verdergezet, waarna Hannuit en Leeuw³ werden overmeesterd en jammerlijk geplunderd. De omliggende dorpen werden platgebrand.

Halen ligt op voornoemde rivier, de Gete, op twee mijl van Leeuw en vier mijl van Landen. Doordat deze plaats op het uiterste puntje van Brabant ligt, tegen het land van Luik en niet ver van Gelderland, is zij zo dikwijls door oorlogen verwoest en beschadigd. Ze heeft van de landsheren zeer mooie privileges gekregen om te kunnen heropbouwen.

Zichem is een stadje gelegen aan de Demerrivier, op een ruime mijl van Diest. Ze hoort toe aan de prins van Oranje.

Herentals ligt op een kleine vier mijl van Lier, op de voornoemde rivier de Nete. Hier is Peter van Herentals geboren. Hij was een bekend geneesheer en chirurgijn wegens zijn kennis van de geheime krachten van voortreffelijke kruiden, die hij aantoonde door vele mooie proeven. Enkele van zijn kinderen waren ook zeer bekwaam in dit beroep, waaronder Peter en Dirk zeer geacht werden en bekend waren.

Eindhoven ligt in het Kempenland. Het is een kleine, degelijke stad op de rivier de Dommel. Het ligt op vier mijl van 's Hertogenbosch en is de voornaamste stad van de Kempen. De Sint-Catharinakerk heeft een kapittel van kannuniken. De plaats hoort toe aan de graven van Buren.

P 120

Beschrijving van Helmond

Helmond ligt aan het riviertje de Aa, op drie mijl van Eindhoven. Daar is een mooi kasteel dat toebehoort aan de heer van het nobel huis van Cortenbach. Het grondgebied van de stad hoort hem toe en daarom wordt hij gewoonlijk de heer van

² 1213

³ Zoutleeuw

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Vilvoorde, p. 118-121

Helmond genoemd. Hij is ook burggraaf van Tervuren en Duisburg. In deze stad is de zeer geleerde Andreas Helmontanus geboren. Nabij Helmond ligt het dorp Beek. Daar werd Jan van Gorp van der Beke geboren, ook bekend als Johannes Goropius Becanus. Hij was een voortreffelijke geneesheer en zeer geleerd in alle wetenschappen, zoals blijkt uit zijn mooie gedrukte boeken, alhoewel sommigen ze nogal extravagant vinden.

Beschrijving van Grave

Grave is een stadje gelegen op de linkeroever van de Maas op een kleine twee mijl van Ravenstein en ruim vier mijl van 's Hertogenbosch. De Sint-Elisabethkerk heeft een kapittel van kanunniken. Deze stad hoort nu toe aan de prins van Oranje. Hij heeft ze onlangs als leen gekocht van de koning met toestemming van de Staten van Brabant, want de hertog mag zijn domein niet verkopen of overdragen zonder de toestemming van de Staten.

Maar dit is nu genoeg. Laat ons nu voort vertellen over andere kleine plaatsen.